

Indholdsfortegnelse:

Hvad er værdier for os.....	1
Værdigrundlag.....	2
Anerkendelse.....	3
Ligeværdighed.....	5
Autenticitet.....	6
Ansvarlighed.....	7
Selvværdsfølelse.....	9
Selvtillid.....	11
Tryghed.....	12
Selvstændighed.....	13
Medbestemmelse.....	14
Litteraturliste.....	16

Værdier

Hvorfor er det vigtigt for os med et fælles værdigrundlag

Vores værdier er det som fortæller os, hvad der er rigtigt, forkert, godt, dårligt, positivt eller negativt. Værdier er det vi bedømmer en situation, en handling eller et menneske ud fra. Værdier danner baggrund for vores antagelser, holdninger, normer og forventninger. Værdier danner baggrund for, at vi handler, hvorfor vi handler og hvordan vi handler. Det er de tanker og ideer vi tillægger stor værdi, som kan værdifuld for vores liv, når de indrammer og præger vores daglige handlinger og refleksioner.

Vi ser værdier ikke som mål. Værdier er der både før og efter målene og beskriver mere vejen til målet. Vi bruger værdier som en ramme/ navigation / vejviser for vores handlinger og sprog.

Barnet udvikles i mødet med andre. Derfor er det vigtigt, at vi voksne er os bevidste om, hvordan vi forholder og forvalter vores rolle i relationen med barnet.

I vores diskussioner har vi forholdt os til mange værdier og fundet frem til nedenstående, fordi de er mest vigtige for os i samspil med børnene.

Signaler fra barnet, i form af verbale ytringer og forskellige handlinger, bliver mødt af omgivelserne på forskellig vis. Måden hvorpå vi voksne reagerer på barnets signaler, vil få afgørende indflydelse på dets selvopfattelse og oplevelse af succes eller fiasko ¹.

Maleri af Peter Tillberg: Bliver`du lønsom, lille ven

---

¹ Daniel Stern 1997, Berit Hertz og Frank Iwersen, Anerkendelse i børnehøjde, 2004.

Nedenstående værdier er noget som vi alle kan gå ind for. Vi er klar over at det først er i vores handlinger, vi ser, om vi lever op til værdierne. Derfor er det vigtigt, at vi også i fremtiden ser kritisk på vores praksis og vil få dialoger, hvor nedenstående værdier bliver drøftet, så vores værdier kan få mere og mere liv og plads i de daglige situationer.

Vores værdigrundlag:

ANERKENDELSE

LIGEVÆRDIGHED

AUTENTICITET

ANSVARLIGHED

TRYGHED

SELVVÆRD

SELVTILLID

SELVSTÆNDIGHED

MEDBESTEMMELSE

Det er ikke noget der er hurtigt eller nemt at lære, netop fordi det har sammenhæng med værdier, som må være integreret i hele personen. ²

---

² Berit Bae, voksnes definitionsagt side 8

Anerkendelse

Hvorfor er det viktig med anerkendelse

Både hos Hegel og andre er anerkendelse et relationelt begreb, der knyttes til personen og til opbygning og vedligeholdelse af identitet.....

Hos Hegel ser vi, at en persons bevidsthed bliver til i samspillet med den andens bevidsthed. Det at udvikle egen bevidsthed er at genkende den i den anden og tage den tilbage som forandret. Der er tale om en dialektisk proces, der driver bevidsthedsudviklingen frem, men også som et grundlæggende menneskeligt dilemma, idet vi er afhængige af andre for at blive autonome, for at blive os selv.....

Ifølge Hegel må mennesket leve med denne modsætning, for derigennem at forene modsætningerne (Børstad 1992, s. 127). I det eksistensielle og emotionelle møde med den anden kan vi overskride modsætningen – et møde hvor anerkendelse står i centrum:

”Paradoksalt nok er det bare gjennom den andres bekræftelse/anerkjennelse, At vi får et forhold til oss selv og kan utvikle et differentieret og selvstendig Selv”. (Bae og Waastad 1992, s. 25).³

Anerkendelse er vigtigt for barnets identitet og selvopfattelse. Anerkendelse er noget der gives og modtages af eller fra en anden person.

Interaktion er en forudsætning for at selvet kan dannes. For at kunne danne et billede af sig selv, tager vi imod og integrerer nogle af de indstillinger og holdninger som andre mennesker har. Vi bliver objekt for os selv ved at spejle os i de andres reaktioner. Dvs., at vores selv billede er skabt i samspil og vekselvirkning med forskellige centrale personer i vores nære omverden.

Vi voksne i børnehaven er også en del af at konstruere og skabe barnets identitet og selvfølelse og skal derfor være meget opmærksom på vores rolle i samspillet med barnet. Samtidig skal vi være meget opmærksom på de voksnes definitions magt.⁴ I forhold til børn, har vi voksne en mægtig position, når det gælder børnenes selvoplevelse. Den måde vi taler til børn på (både verbalt og nonverbalt), hvordan vi sætter ord på børnenes handlinger og oplevelser.

Hegels grundlæggende dilemma – modsætningen mellem behovet for autonomi og behovet for tilknytning – overskrides og ophæves i intersubjektiviteten. Her skaber den gensidige anerkendelse bevægelse, der overskrider dilemmaets præmisser.

I forbindelse med tanken om intersubjektivitet (oplevelsesfællesskab mellem to mennesker, hvor man deler subjektive opfattelser, tanker eller følelser), lægger Schibbye eksplicit vægt på anerkendelsens centrale rolle og betydning for udvikling af selvfølelse eller identitet (se Børstad 1992, s. 114). Med tanken om en subjekt subjekt relation – om intersubjektiviteten – som udgangspunkt, er der skabt et teoretisk grundlag, der kan bruges som referenceramme for pædagogisk praksis.⁵

---

³ Tom Ritchie, Relationer i teori og praksis, side 73,

⁴ B.Bae og J.E.Waastad. Erkjennelse og anerkjennelse, perspektiv på relasjoner. Side 26

⁵ Tom Ritchie, Relationer i teori og praksis, side 76

Hvad kan vi gøre?

Den voksne skal arbejde og øve sig med selvrefleksion og afgrænsning, så den voksne kan skelne mellem egne behov og oplevelser og barnets behov og oplevelser.

Være lyttende dvs. også være opmærksom på metabudskaberne.

Være indlevende

Have fokuseret opmærksomhed

Kunne fortolke velvillig.

Ikke være bedømmende

Turde være autentisk

Ligeværdighed

Være bekræftende.

Når et barn beskrives som aggressiv og ukoncentreret, kunne det være at vi har glemt at beskrive resten af processen. Hvad er der sket? Hvem er barnet vred på. Det ville også være en god ide at sætte sig ind i barnets historie og iagttage barnets handlinger, så vi kan lære noget om, på hvilken måde barnets handling giver mening. Herved får vi en større forståelse og anden opfattelse af barnet og kan skabe en positiv omformulering:

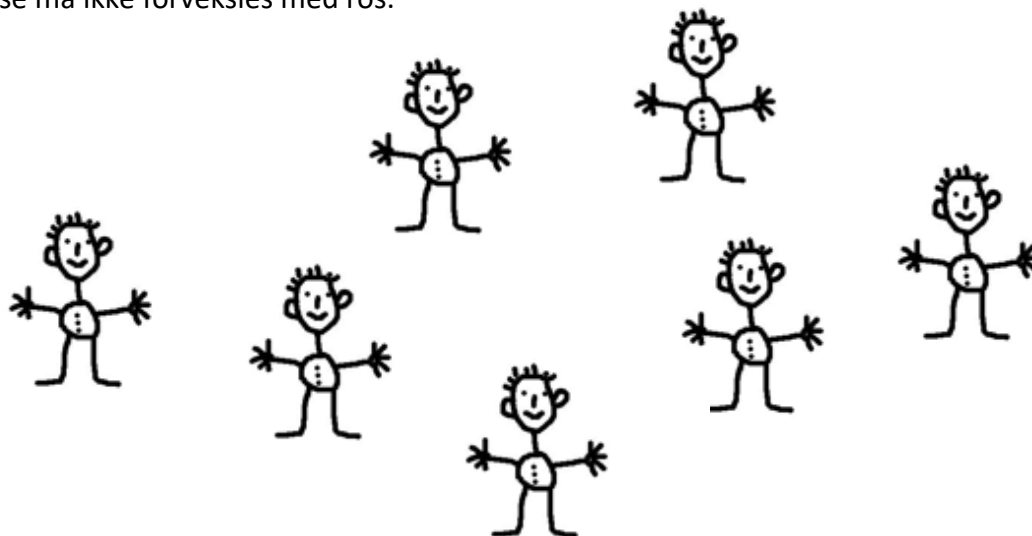
F.eks.: fra hensynsløs, besværlig, uregerlig → fighter.

Citat: Søren Kierkegaard:

"Kærlighed er det, der i grunden er i et hvert menneske, og derfor er det ikke en evne, man skal lære eller have overdraget. Dermed være ikke sagt, at kærlighed vokser frem af sig selv, men et andet menneske skal ikke skabe den, højst lokke den frem til at opbygge sig fra sin grund. Det er hvad opbyggelighed betyder". (Thielst, 1994, s. 247.)

Ved at lytte og dele, bringer vi kærligheden frem i den anden. Vi tror på, at der er kærlighed i alle mennesker.

Anerkendelse må ikke forveksles med ros.

Ligeværdighed

Det forstår vi ved ligeværdighed:

af samme værdi – vi er lige meget værd som mennesker. Vi ser børn som ligeværdige, men ikke som ligestillet eller som jævnbyrdige. Vi synes, at børn er ligeværdige i den betydning, at de har nøjagtig de samme krav som voksne, for at få deres behov tilgodeset. Barnets hverdag har lige så stor værdi for barnet, som den voksne har for den voksne.

Det er de voksne der har ansvaret over tonen, atmosfæren og stemningen. Det er de voksne der sørger for børnene og ikke børnene der sørger for de voksne. Ved nogle anliggender/begivenheder er det vigtigt, at børnenes liv forvaltes af de voksne. Især hos de mindste kan det være, at vi voksne forvalter grænserne mere end hos de ældste.

I vores daginstitution må børnene bl.a.:

- få mad, når man er sulten
- få lov til at komme ud, når man vil (ved personalesygdom og andet fravær er det ikke altid muligt).
- få lov til at udfolde sig vildt
- behøver børnene ikke spise op
- må børnene selv hælde op
- gå på wc, når man skal tisse og lade være når man ikke skal.
- dele den medbragte mad med sine venner
- gå ud uden jakke, når man ikke fryser
- bruge tid på at tage tøj på selv
- behøver børnene ikke rydde op, når man lige er ved at bygge en leg
- ikke sidde ved siden af den man er bange for
- der er mulighed for at blive hjemme, når man ikke vil med på skovtur

Sådan udvikler vi ligeværdighed:

Vise respekt og rumme hinandens forskelligheder og tillade hinandens initiativer.

Lytte til hinandens tanker og tale lige (i deres højde) til alle ønsker, meninger og behov tages alvorligt.

Blive set, hørt og taget alvorligt som mennesker.

De voksne er børnenes rollemodeller

Vise respekt.

Være anerkendende.⁶

"Man kan ikke prygle noget ind i børn, men man kan klappe meget ud af dem."   *Astrid Lindgren*

---

⁶ Se kapitel anerkendelse, side 3

Autenticitet

Det forstår vi ved autenticitet:

evnen og viljen til at udtrykke sig troværdig, f.eks. udtrykke sine tanker og følelser. Autenticitet betyder også "virkelig".

At være autentisk er en væsentlig faktor for nær, varm kontakt mellem voksne og børn.⁷

Berit Bae skriver om anerkendende relation, men vi synes det passer også til autenticitet, da man kun kan være "virkelig" anerkendende hvis vi er troværdige.

Hvis man bruger anerkendelse som teknik eller metode for at opnå visse ting, arbejder man strategisk og kommunikationen bliver præget af kontrol fra den voksnes side. Dermed formidler man netop ikke respekt og forståelse for den anden.⁸

Dette indebærer at vi voksne vil:

turde mærke, ytre behov, mærke og sætte grænser og ytre meninger.

I skoven er der masser af plads, ujævnt terræn, gode klatremuligheder og Fællesskab.

Efter sådan en dejlig dag, kommer børnene tilfredse og trætte hjem.

---

⁷ Jesper Juul, livet i familien, side 62

⁸ Berit Bae, Voksnes definitionsmagt, side 8

Ansvarlighed

Det forstår vi ved ansvarlighed:

Ansvar indebærer accept og respekt overfor egne og andres følelser. Jo større ansvar barnet har, jo bedre bliver det til:

Konfliktløsning,

at tage konsekvensen af dets egne handlinger og valg

at lære egne og andres grænser at kende

Ansvarlighed kan deles op i to grupper:

1. Den sociale ansvarlighed. Dvs. det ansvar vi har for andre mennesker, de aftaler vi indgår og løfter vi giver. Denne form for ansvarlighed er
2. Det personlige ansvar: dvs. det ansvar vi hver for sig har for vores liv, vores egne følelser, handlinger og valg.

Sådan udvikler vi ansvarlighed:

Vi styrker og udvikler den **sociale ansvarlighed** ved at give børnene rum, tid og mulighed for gode legemuligheder. Gennem leg forholder barnet sig til andre børn. Det afprøver grænser, samarbejder, finder ud af: hvem kan jeg med - hvem kan jeg ikke med og det kommunikerer. Børnene skal lære at vente, lytte til hinanden, vise følelser og omsorg, vise respekt og tolerance.

Ud over legen styrkes den sociale udvikling ved fælles aktiviteter, som oplevelser i naturen, fester, teater, ekskursioner spil.

I rundkredsen lytter vi til hinanden, tage imod kollektiv besked, venter til det bliver min tur. Lege som blinkeleg, frugtsalat, banke-banke-bøf er lege, som styrker fælles glæde og oplevelse.

Acceptere at det ikke altid er mig, der kan komme først.

Børnene skal lære at indgå i et fællesskab, tage hensyn til hinanden og lytte til hinanden. De skal kunne løse konflikter selv og føle ansvar over for de ting, de har med at gøre.

Så vidt muligt overlader vi ansvaret for konfliktløsninger til børnene selv. De voksne forholder sig afventende og ser, om børnene selv kan tackle sagen. Det kan f.eks. være uenighed omkring legeredskaber, forstyrrelser o. lign. Vi griber ind, hvis børnene ikke magter situationen, f.eks. hvis et barn ikke magter konflikten følelsesmæssigt og bliver ked af det, eller konflikten udarter sig til voldeligt. Hvis den voksne griber ind, undersøges konflikten. Vi prøver på ikke at være belærende, men hjælper med at finde en løsning sammen.

Eksempel: Et barn har valgt sig ind i et forpligtende fællesskab som f.eks. et spil eller valgt at lave mad. Pludselig hører det, at nogle kammerater vil ud at lege og foretage sig noget spændende, som det også får lyst til. Vi fastholder barnet i dets beslutning og om muligt, at det gennemfører sin egen beslutning ud fra en argumentation om, at spillet ikke kan spilles færdig uden barnet.

Børnene skal rydde op efter sig og deltage i det daglige praktiske arbejde, som f.eks. forberede servering af morgenmad, dække bord, feje, plante blomster i haven. Børnene får lov til at lege uden at blive overvåget.

Vi har den regel, at 4-5 børn må lege ude eller i et lukket rum, uden at en voksen er med.

Vi styrker børnenes **personlige ansvar** idet vi tager barnets følelser alvorligt og være anerkendende. Vi støtter barnet i at sætte ene grænser.

Vi respekterer børnenes egen ansvarlighed ved at lade børnene bestemme hvornår de er mætte, hvad og i hvilken rækkefølge de vil spise deres madpakke. Børnene må gerne spise mad ud ad madkassen ud over vores faste spisetider.

Vi viser respekt og accept over for barnet, idet vi giver dem mulighed for selv at føle og lytte ind til sig. Eks: Et barn kommer og spørger en voksen: "Skal jeg have jakke på?" Den voksne svarer: "Prøv at gå ud og føl om du synes det er koldt."

Børnene skal have lov til at finde ud af tingene selv. Det skal have lov til at kede sig inden for en rimelig grænse. De voksne bombarderer ikke med aktiviteter.

Vi støtter og vejleder de børn, som har svært ved at indgå i relationer. F.eks.: ved at hjælpe barnet til at komme med i legen eller ved at være med til at fremhæve sider af barnet, som andre børn ikke umiddelbart ser og vi gør forældre opmærksomme på, hvor vigtig det er for børnene, at invitere legekammerater med hjem.

Vi vil vise respekt og anerkendelse igennem den måde vi kommunikerer med barnet på. Vi er opmærksomme på barnets ret til at have egne meninger, holdninger og følelser.

Selvværdsfølelse

Det forstår vi ved selvværdsfølelse:

Selvværd kan beskrives som en salgs indre kerne i os selv. Som følelsen af at hvile i sig selv og være tilpas med sig selv, som den man er. En dyb indre følelse af at være noget udelukkende i kraft af, at man eksisterer og er den, som man er. Man kan sige, at vores selvværd har en eksistentiel kvalitet - hvad enten den er høj eller lav.

Barnets oplevelse, af at være "god nok", er klart afhængigt af, at vi møder barnet med kærlighed, empati og respekt, at vi respekterer barnets selvbestemmelse (personlig ansvar) og integritet. Derved styrker vi barnets selvværdsfølelse.

Det gør vi for at udvikle selvværdsfølelse:

For barnet er det vigtigt, at få bekræftet sine følelser, at blive set og hørt. Barnet skal have lov til at vise følelser. Det skal have lov til at være glad og begejstret, eller sur eller ked af det. Vi hjælper barnet, ved at rumme dets følelser, være anerkende og ved at sætte ord på sin oplevelse ved at sige: "jeg kan se at du er ked af det.....jeg kan godt forstå (*autentisk*) ...Eller "jeg kan godt forstå at du er sur, men jeg har (personligt udsagn) besluttet, at du ikke må køre på den cykel i dag fordi.....Eller, et barn kører på cykel og råber: "Nicole". Vi ser barnet og bekræfter dets følelse ved at sige:" Hej Peter, nej hvor kører du stærkt, jeg kan se du har det sjovt." (*Autentisk*)

Vi taler ikke om barnet eller andre børn, mens der er børn til stede.

Barnet skal ses sådan som det er – et unikt, enestående dejligt menneske – og ikke hvad det kan og ikke kan.

Når vi skal styrke børnenes selvværd, er vi opmærksom på og bestræber os på, ikke at bruge værdiladede ord, som dygtig, flot, fint osv. Kun at blive defineret ud fra et resultat, styrker ikke børnenes selvværdsfølelse.

Eks.: Et barn kommer med en tegning og siger:" den er til dig". I stedet for at komme med "roseord" kan den voksne f.eks. sige:" sikke mange farver du har brugt", eller" hvad sker der på billedet?". Barnet føler sig ikke vurderet, den voksne viser interesse, (samtidig får den voksne et billede af, hvad der foregår i barnet), barnet bliver set, hørt og værdsat – det øger barnets selvværdsfølelse.

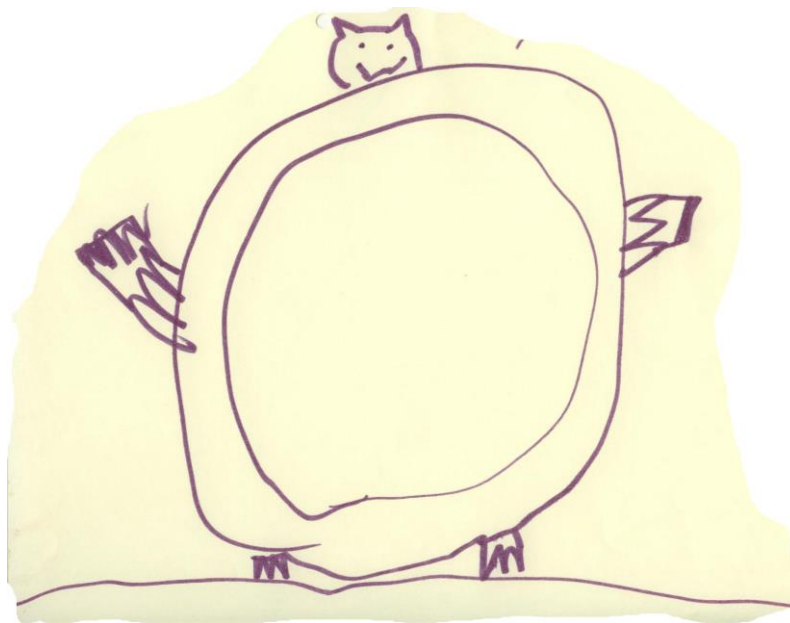

Pædagogen er med til at skabe barnets selvopfattelse. Ved at give barnet positiv kontakt og ved at vise barnet engagement, interesse og ikke gøre barnet forkert, får barnet en følelse af og skaber et billede af sig selv, af at være godt nok. Daniel Stern kalder det for positive RIG'er⁹

Eks. Et barn kommer grædende til en pædagog, fordi det har fået et sår på sin finger. Pædagogen siger: "Det er ikke slemt, det holder snart op med at gøre ondt. Gå du ud og leg igen." Her bliver barnet ikke mødt. Daniel Stern ville kalde det for fejlafstemning (Lise Gullestrup, At blive et med sig selv, side 117)

Hvis pædagogen havde mødt barnet på denne måde: "jeg kan godt forstå du græder, nu skal jeg puste lidt og så kan vi sammen se, om der skal plaster på." ville barnet have følt sig forstået og set, fordi pædagogen har forstået at sætte sig ind i barnets følelser. Daniel Stern kalder det for affektiv afstemning. *Pædagogen og barnet har et fælles opmærksomhedsfokus, spejling, empati, følelsesmæssig bekræftelse.*¹⁰

Du har værdi alene af den grund fordi du er til

⁹ Lise Gullestrup, At blive et med sig selv, side 52

¹⁰ Lise Gullestrup, at blive et med sig selv, side 116,
Daniel Stern, Barnets interpersonelle univers, 2000

Selvtillid.

Det forstår vi ved selvtillid:

Selvtillid handler om, hvad jeg kan og hvad jeg ikke kan, hvad jeg er god til eller ikke god til. Det kan beskrives som tillærte kvaliteter og evner. Selvtillid er forbundet med præstationer. Det er værdifuldt at være god til noget, og vores præstationer er vigtige - det har blot en mere ydre kvalitet, end det vi er. Der er forskel på, hvad vi er og hvad vi kan.

Når et barn har selvtillid, bliver det bl.a. selvsikker, tror på sine præstationer, bliver motiveret til at lære noget nyt, bliver selvstændig, får gå på mod og bliver nysgerrig.

Det gør vi for at udvikle selvtillid:

Vi styrker børnenes selvtillid gennem respekt, anerkendelse og ros.

Eks.: Til de børn der har stået for madlavningen, siger vi: "Det har smagt godt. Hvor er du god til at lave mad. Hvordan har du lavet det?"

Når et barn viser usikkerhed over for f.eks. at skrælle kartofler, viser vi barnet, hvordan det bedst kan gøres. På et eller andet tidspunkt kan barnet selv magte opgaven. Vi viser anerkendelse, idet vi f. eks siger "Nu har du lært at skrælle kartofler."

Vi prøver på ikke at irettesætte barnet, før det har handlet og ikke hæmme barnet i at få egne erfaringer og afprøve grænser.

Eks. "Pas på at du ikke falder. Pas nu på at du ikke skærer dig."

Vi vil være vejledende, idet vi f.eks. viser, hvordan en kniv skal holdes og siger: "Hvis du holder kniven med den skarpe side nedad, kommer du ikke til at skære dig."

Vi tager udgangspunkt i barnets stærke sider - det er bekræftende og giver positive oplevelser.

Tryghed

Det forstår vi ved tryghed:

Et vigtigt fundament for al udvikling er tryghed. Et barn, der har trygge omgivelser, vil hurtigere kunne tage et initiativ selv og deltage i et aktivt fællesskab.

Sådan gør vi for at udvikle tryghed:

Vi skaber trygge omgivelser, idet vi giver os tid til omsorg og nærvær. De voksne skal være parate til at hjælpe og trøste, når der er behov for det. Vores dagligdag er indrettet sådan, at barnet kan fornemme dagens rytme, og der er mange gentagelser. Børnene bliver orienteret og forberedt på nye aktiviteter, sådan at de ved hvad der skal ske, og hvad de går ind til. Opmærksomhed, omsorg og nærvær er vigtige nøgleord – barnet må ikke føle sig alene med problemer. Vi prøver på at skabe en god balance mellem tryghed, udfordringer og krav, ved at støtte børnene.

Venner skaber tryghed. Derfor lægger vi vægt på, at børnene har mulighed for at knytte venskaber på tværs af grupperne. En gang om året udfylder vi et relationsskema, som viser os, hvor mange venner børnene har i børnehaven.

Det er vigtig at sætte grænser, så børnene ved, hvad de må og ikke må. Vi lægger vægt på en god omgangstone både for børn og alle voksne, der færdes i huset.

Vi giver os tid til at give børnene en god start om morgenen ved at sige godmorgen, give kropskontakt f. eks i form af et klap på skulderen og en samtale - hvis det ønskes. Den voksne, der åbner børnehaven, er ansvarlig for denne velkomst. Den voksne opholder sig på gangen eller i nærheden af den indtil klokken 9:00.

Giv sorgen ord;
den sorg som ikke taler, hvisker til det overbebyrdede hjerte
og byder det at bryde (Shakespeare)

Selvstændighed/selvhjulpne

Det forstår vi ved selvstændighed:

Vil selv, kan selv, må selv. Selvhjulpnehed – at barnet kan klare praktiske gøremål. Ved at udvikle selvhjulpnehed, udvikler vi børnene til at kunne tage initiativ, beslutninger og udtrykke egne meninger. At kunne selv, giver barnet en følelse af uafhængighed og frihed. Barnet lærer at sige til og fra.

Hvordan udvikler vi selvstændighed:

Nogle børn er mere nysgerrige end andre og har mere gå på mod. Vores opgave er, at sikre at de usikre børn også vælger noget nyt og kan blive gode til at håndtere det nye. Barnet behøver nødvendigvis ikke deltage første gang, men skal motiveres og støttes, når det altid vælger fra ved samme ting. Det kan f.eks. være at arbejde med gips eller ler, som nogle børn synes er ulækkert.

Almindelige praktiske omsorgsfunktioner som bleskift, påklædning kan give små børn rige muligheder for et nært og væsentligt samspil med den voksne og samtidig fremme både læring og udvikling; men det forudsætter en omsorgspraksis, hvor børnene inddrages aktivt i de enkelte aktiviteter – under hensyn til det enkelte barns motivation, udviklingstrin og erfaringer. Her må de voksne hjælpe børn ud ad rollen som passive genstande for de voksnes omsorg, så de kan fungere som aktive samarbejdspartnere. (Lise Ahlmann).

De voksne forholder sig afventende og iagttagende, når et barn ikke kan klare et praktisk arbejde. F.eks. tage strømper på eller hente et spil fra en hylde. Det giver barnet tid og ro til at finde ud af tingene, og vi giver barnet mulighed for at formulere sit behov for hjælp.

Taktilsansen er en del af de fire sanser, som udgør den samlede balance. Derfor er det vigtigt at denne stimuleres. Lege, male og skrive med barberskum udfordrer taktilsansen. Der er mulighed for store bevægelser, så børnene kan lære at krydse kroppens midterlinie.

Medbestemmelse

Det forstår vi ved medbestemmelse:

Som allerede nævnt i vores børneperspektiv, ser vi børn som kompetente, som gerne vil erobre verdenen, som medskabere af deres egen udvikling og som ligeværdige, men ikke ligestillede med voksne.

Ved medbestemmelse giver vi barnet ansvar og ret til at sige fra og til. Vi accepterer, at vi er forskellige og har forskellige behov.

Hermed udvikler vi barnets ansvarlighed, selvstændighed og evnen til at indgå forpligtende fællesskaber med andre. Ved at bestemme selv får barnet et helt andet/større erfaring/udbytte, hvilket har stor betydning for at lære.

Det gør vi for at udvikle medbestemmelse:

En stor del af dagen har børnene mulighed for at vælge sig ind på forskellige aktiviteter og lege. Det sker ud fra en holdning om, at vi voksne skal respektere børnenes individuelle valg og behov.

Vi giver børnene mulighed for at have indflydelse på aktiviteter og lege i hverdagen. Ved visse arrangementer træffer børnene demokratiske beslutninger.

Børnene har mulighed for at lege på tværs af grupperne og har dermed større muligheder for at vælge mellem legekammerater og faciliteter. Gangen, badeværelset og legepladsen anser vi for rum, som børnene kan benytte til leg.

Vi accepterer barnets beslutning, når det ikke vil deltage i de planlagte arrangementer. Dog er vi meget opmærksomme på de børn, der altid siger "nej".

Eksempel: Et barn vil ikke være med til vores daglige historielæsning eller rundkreds. Vi prøver på at finde ud af, hvad barnet hellere vil beskæftige sig med eller kommer med forslag. Det kan bl.a. være at lege med lego, hjælpe med opvasken, læse en bog for sig selv, ect.

Hvis barnet gentagne gange ikke vil deltage i f.eks. historielæsningen, prøver vi at finde muligheder, der kan gøre det mere motiverende for barnet at være med til læsningen. Det kan være, at en voksen læser med barnet alene eller i en mindre gruppe.

**"Børn skal tages alvorligt som mennesker,
og ikke som nogen, der er på vej til at blive
mennesker".**

Jens Qvortrup

Litteraturliste

Brostøm Stig (2004) Pædagogiske lærerpaner – at arbejde med didaktik i børnehaven. Forlag Systime Academic.

Fredens Kjeld (2006) Mennesket i hjernen – en grundbog i neuropædagogik. Forlag Academica

Brostøm Stig, 1998, Virksomdesplaner i daginstitutionen

Bae Berit (1988) Voksnes definitionsmagt og børns selvoplevelse. Norsk pædagogisk tidsskrift, nr.4.

Hertz Berit, Iversen Frank, Anerkendelse i børnehøjde, Dansk, (2004), Psykologisk forlag,

Daniel Stern, Barnets interpersonelle univers - Et psykoanalytisk og udviklingspsykologisk perspektiv" (Reitzel 1991 - ny dansk udgave i 2000)

Broden Berg Margareta, (2004), Mor og barn i Ingenmandsland – intervention i spædbarnsperioden. Hans Reitzels Forlag.

Gullestrup Lise, (2005), At blive sig selv – om udviklingen af det 0-5 årige barns selv, forlag Frydenlund

Finn Held og Flemming Olsen, (2006) Introduktion til pædagogik- opdragelse, dannelse, socialisering, forlag Frydenlund.

Juul Jesper, (2005), Dit kompetente barn, forlag Schønberg.

Juul Jesper, (2004), Pædagogisk relationskompetence – fra lydighed til ansvarlighed, forlag Apostrof.

Anne Brodersen og Bente Pedersen, (2002), Grundmotorik – testning og træning, forlag Fyns Pædagogseminarium Forfatter Forlaget.

Prof. Dr. Gerald Hüther og Cornelia Nitsch, Kinder gezielt fördern, forlag GU

Sally Goddard, (2002), Greifen und Begreifen, forlag VAK

Ahlmann, Lise, (2011), Indlært hjælpeløshed

